

ساما ندهی داروهی گیاهی در قانون ابن سینا

ستودنی است

written by ravabet | ۱۴۰۰/۰۴/۲۸

نجفقلی حبیبی مطرح کرد؛

ساما ندهی گیاهان دارویی در قانون ابن سینا ستودنی است

نجفقلی حبیبی، پژوهشگر فلسفه اسلامی گفت: کار مهمی که ابن سینا درباره داروهای گیاهی کرد این است که آنها را ساما ندهی کرد و خودش قبول کرد که من متخصص چیدن داروهای گیاهی نیستم اما نظم دهی کار ابن سینا ستودنی است که هنوز این نظم پایدار است.

کتاب «قانون» یکی از کتابهای ابن سینا در زمینه پزشکی است که نزدیک به هفتصد سال در مراکز علمی اروپا تدریس میشد و پس از کتاب مقدس، دومین کتابی که در اروپا به چاپ رسید، کتاب قانون ابوعلی سینا بود. حتی در دوران کنونی نیز به عنوان بخش مهمی از طب کهن در مهم ترین مراکز و دانشگاه های جهان تدریس میشود.

نجفقلی حبیبی گفت: کاری که ابن سینا درباره گیاهان دارویی کرده است این است که داروهای مفرده در طب قدیم را تقسیم بندی میکند. این داروها به سه دسته بزرگ تقسیم میشوند: گیاهی، حیوانی مثل گوشت و خون و خاکی و معدنی. ابن سینا گیاهان دارویی را دقیق تقسیم نمیکند اما در تقسیم بندی الفبایی مشخص میکند که این گیاهی است یا معدنی. تقسیم بندی ابن سینا در کتاب قانون الفبای ابجدی است و من در آخر کتابم این را با فهرست الفبایی تنظیم کردم تا راحت تر بتوان مطلب را پیدا کرد. من فهرست های مفصلی در پایان کتاب تنظیم کردم که این دارو را به صورت شربتی بنوشید یا به شکل پماد استفاده کنید زیرا در لابه لای عبارتها پخش بوده است و چون کار نخست است دارای ایرادهایی است تا کسانی که قانون را تصحیح میکنند نواقص را رفع کنند و هم فهرست بندی ها را مرتب و منظم کنند.

ابن سینا میگوید من متخصص چیدن داروهای گیاهی نیستم

حبیبی بیان کرد: انبار کردن داروها یکی از مسایل مهم است که گیاهان دارویی را باید در انبار کردن و نگهداری بسیار دقت کرد زیرا برخی داروها در کنار بعضی داروهای گیاهی نباید قرار بگیرد و ابن سینا در نحوه نگهداری و انبار کردن داروها بسیار تاکید دارد. متأسفانه داروهای گیاهی که در کشور ما فروش میرود چنین دسته بندی دیده نمیشود و رعایت نکات بهداشتی در حفظ گیاهان انجام نمیشود. مغازه های داروهای گیاهی در کشور بسیار زیاد است و ما متولی درستی در این زمینه نداریم شاید وزارت بهداشت یک بخش برای طب سنتی در سال های اخیر ایجاد کرده است اما چقدر به این مسایل رسیدگی میشود بسیار مهم است.

این پژوهشگر آثار ابن سینا افزود: کار مهمی که ابن سینا درباره داروها کرد این است که آنها را ساماندهی کرد و خودش قبول کرد که من متخصص چیدن داروهای گیاهی نیستم اما نظم دهی کار ابن سینا ستودنی است که هنوز این نظم پایدار است. از کتاب‌هایی که بعد از ابن سینا نوشته شده هنوز کتاب قانون ارجحیت دارد. ابن سینا می‌گوید مجموعه داروهای گیاهی که بررسی می‌کنم 16 فایده عمده دارد، برخی بیشتر و برخی کمتر و این 16 مورد را درباره هر گیاهی رعایت کرده است.

در ایران در باب داروهای گیاهی وضعیت خوبی نداریم

حبیبی گفت: در کتاب قانون و در تعداد داروها نیز نسخه‌های خطی مختلفی وجود دارد و من در کتابی که به تازگی منتشر شده 800 دارو را مطرح کرده‌ام. ابن سینا پیش از این‌که بحث داروهای گیاهی را شروع کند سعی می‌کند مقدمه مفصلی درباره داروهای گیاهی بیان کند که شست‌وشوی داروهای گیاهی به چه شکل است و این‌که بخواهیم داروهای گیاهی را بسوزانیم تا از خاکستر آن دارو درست کنیم چه راهکاری باید داشته باشیم. بعضی از داروها را می‌سایند و این‌که این ساییدن باید چه شرایطی داشته باشد. ابن سینا فوایدی را که در باب گیاهان دارویی وجود دارد در مقدمه کتاب مطرح کرده است. اینکه آیا این گیاهان دارویی پادزهر هستند و می‌تواند سم‌ها را از بین ببرد، این‌که این دارو مخدر است و چه فایده‌هایی را از آن می‌بریم نیز مساله مهمی است که ابن سینا این مشخصات را برای ما بیان می‌کند.

وی افزود: رنگ‌های گیاهان دارویی نیز مورد توجه قرار می‌گیرد هم برای تشخیص داروها و هم طعم داروها که پیش از شروع به توضیح داروها درباره آن بحث کرده است. درباره طعم‌های ساده و طعم‌های مرکب نیز توضیح می‌دهد که برخی تند و تلخ و... را با هم دارد. چگونه دارو مورد استفاده مریض قرار می‌گیرد برخی به شکل ضماد، برخی به شکل خوردن و شربت و بعضی را باید دود کنیم و از دودش استفاده کنیم. این‌ها را از لابه‌لای نکته‌های ابن سینا خارج کرده و فهرستی را تنظیم کرده‌ام که هر کدام از این داروها باید به چه شکل استفاده شود.

حبیبی گفت: در ایران در باب داروهای گیاهی وضعیت خوبی نداریم چه در چیدن که ابن سینا بر آن مقید است رعایت نمی‌شود و رسیده و نارسیده و گندیده در کنار هم چیده می‌شود و انبارداری آن واقعاً فاجعه است و هیچ نظامی برای چیدن آن وجود ندارد. مدت نگهداری گیاهان دارویی چقدر است و هیچ رسیدگی در این باره وجود ندارد. وقتی سال‌ها در انبار بماند فاسد می‌شود. ما اکنون که طب سنتی را در کشور رایج کردیم و در دانشکده‌های طب سنتی نیز این رشته راه‌اندازی شده است باید بدانیم مبنای علمی آن‌ها کجاست؟ چند کتاب علمی طبّی تحقیق و پژوهش علمی شده و به دانشجوی آموزش داده شده است.